

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 25357/10

Kerim YENİDÜNYA / Türkiye

Başkan,

Paul Lemmens,

Yargıçlar,

Valeriu Grițco,

Stéphanie Mourou-Vikström,

ve Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı Hasan Bakırcı'nın katılımıyla, 3 Temmuz 2018 tarihinde Komite halinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Yukarıda belirtilen 14 Nisan 2010 tarihli başvuru,

5 Haziran 2012 tarihli kararı göz önüne alarak,

Davalı Devlet tarafından sunulan görüşler ile başvuran tarafından bunlara cevaben sunulan görüşleri dikkate alarak,

Gerçekleştirilen müzakereler sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

OLAYLAR VE OLGULAR

1. Başvuran Kerim Yenidünya 1970 doğumlu bir Türk vatandaşıdır ve İstanbul'da ikamet etmektedir.

2. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

A. Davanın Koşulları

3. Davanın koşulları, taraflar tarafından ibraz edildiği şekliyle aşağıdaki gibi özetlenebilir.

4. Başvuran 23 Ocak 2003 tarihinde gözaltına alınmıştır.

5. Başvuran 26 Ocak 2003 tarihinde tutuklanmıştır.

6. Sırasıyla 17 Şubat 2003 ve 16 Şubat 2004 tarihlerinde Cumhuriyet savcısı başvuran hakkında suç işlemek amacıyla örgüt kurma ve bu örgüte üye olma suçlarıyla İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne iddianame düzenlemiştir. Davalar, yargılamaların daha sonraki aşamalarında birleştirilmiştir.

7. 5190 sayılı Kanun ile Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kaldırılmasından sonra, başvuran aleyhine yürütülen ceza yargılamaları İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi önünde devam etmiştir.

8. 9 Nisan 2008 tarihinde İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi başvurunu suçlu bulmuş, cinayet suçundan ömür boyu hapis cezası ve diğer suçlamalar sebebiyle de 13 yıl 9 ay hapis cezası vermiştir.

9. Yargıtay, 20 Temmuz 2010 tarihinde ilk derece mahkemesinin kararını bozmuştur. Dava böylece ilk derece mahkemesine geri gönderilmiştir.

10. 12 Ocak 2011 tarihinde İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi başvurunu tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakmıştır.

11. Dava dosyasındaki en son bilgilere göre, başvuran aleyhindeki ceza yargılamalara halen derdesttir.

B. İlgili İç Hukuk ve Uygulama

12. İlgili iç hukuk ve uygulamaya ilişkin bilgiler *A.Ş / Türkiye* (no. 58271/10, § 34-35, 13 Eylül 2016), *Şefik Demir / Türkiye* ((k.k.), no. 51770/07, §§ 29-33, 16 Ekim 2012) ve *Turgut ve Diğerleri / Türkiye* ((k.k.), no. 4860/09, §§ 19-26, 26 Mart 2013) kararlarında bulunabilir.

ŞİKÂYETLER

13. Başvuran tutukluğunun uzunluğu hakkında Sözleşme'nin 5 § 3 maddesi kapsamında şikâyette bulunmuştur.

14. Başvuran, aynı zamanda, Sözleşme'nin 5. maddesi uyarınca dile getirdiği şikâyetleri kapsamında iç hukukta Sözleşme'nin 5 § 5 maddesi uyarınca herhangi bir tazminat hakkının bulunmadığını iddia etmiştir.

15. Son olarak başvuran, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesine dayanarak, makul bir süre içinde yargılanmadığı hususunda şikâyetçi olmuştur.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

A. Başvuranın Sözleşme'nin 5 § 3 maddesi uyarınca şikayetleri

16. Başvuran tutukluğunun uzunluğu hakkında Sözleşme'nin 5 § 3 maddesi kapsamında şikâyette bulunmuştur.

17. Hükümet Mahkeme'den iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle söz konusu şikâyeti reddetmesini talep etmiştir. Bu bakımdan Hükümet, başvuranın Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesi uyarınca tazminat talep etmesi gerektiğini ileri sürmüştür.

18. Mahkeme tutukluluğun uzunluğuna ilişkin CMK'nın 141. (d) maddesinin uygulanmasının *A.Ş. / Türkiye* (no. 58271/10, § 85-95, 13 Eylül 2016) ve *Şefik Demir / Türkiye* ((dec.), no. 51770/07, §§ 17-35, 16 Ekim 2012) kararlarında ele alındığını gözlemlemektedir.

19. Mahkeme yukarıda anılan *Şefik Demir* davasında, söz konusu hukuk yolunun mahkûmiyetleri kesinleşmiş olan başvurular tarafından tüketilmesi gerektiğine hükmetmiştir. Mahkeme ayrıca yukarıda anılan *A.Ş.* kararında (bk. § 92), Haziran 2015 itibariyle Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141 § 1 (d) maddesinde öngörülen iç hukuk yolunun yargılamalar kesinleşmeden önce dahi başvurular tarafından tüketilmesi gerektiğine karar vermiştir.

20. Mahkeme somut davada başvuranın 12 Ocak 2011 tarihinde serbest bırakılması ile tutukluğunun sona erdiğini, ancak başvuran aleyhine yargılamaların halen derdest olup olmadığı veya kesinleşip kesinleşmediğine dair herhangi bir bilgi bulunmadığını kaydetmektedir. Bununla birlikte Mahkeme, başvuranın her iki durumda da Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141 § 1 (d) maddesi uyarınca tazminat talebinde bulunabileceğini gözlemlemektedir. Ancak başvuran tazminat talebinde bulunmamıştır.

21. Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilip tüketilmediğine ilişkin değerlendirmenin, normal şartlarda, Mahkeme'ye başvurunun yapıldığı tarih esas alınarak gerçekleştirildiğini hatırlatmaktadır. Ancak, Mahkeme'nin birçok kararında belirttiği üzere bu kural, her davanın kendine özgü koşullarıyla haklı kılınabilecek istisnalara tabidir (bk. *İçyer / Türkiye* (k.k.), no. 18888/02, § 72, AİHM 2006-I). Mahkeme geçmişte, ceza yargılamalarındaki nihai karardan sonra uygulanabilir olan, tutukluluğun uzunluğuna ilişkin yukarıda belirtilen hukuk yoluna ilişkin davalarda bu kuraldan ayrılmıştır (bk. diğer kararlar arasında, *Tutal ve Diğerleri/Türkiye* (k.k.), no. 11929/12, 28 Ocak 2014). Mahkeme, söz konusu istisnanın somut davada da uygulanması gerektiği kanaatindedir.

22. Sonuç olarak, Mahkeme, Hükümet'in itirazını dikkate alarak, başvurunun, Sözleşme'nin 35 §§ 1 ve 4 maddesi uyarınca, iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması nedeniyle reddedilmesi gerektiği kanaatine varmıştır.

B. Başvuranın Sözleşme'nin 5 § 5 maddesi uyarınca şikâyetleri

23. Başvuran, aynı zamanda, Sözleşme'nin 5. maddesi uyarınca dile getirdiği şikâyetleri kapsamında iç hukukta Sözleşme'nin 5 § 5 maddesi uyarınca herhangi bir tazminat hakkının bulunmadığını iddia etmiştir.

24. Mahkeme, 1, 2, 3 veya 4. fıkralarına aykırı bir şekilde özgürlüğünden yoksun bırakılan bir kişiye tazminat talebinde bulunma imkânının sağlanması halinde, 5 § 5 maddesine uyulmuş olunacağını hatırlatmaktadır (bk. *Wassink / Hollanda*, 27 Eylül 1990, § 38, Seri A no. 185-A). Yukarıda belirtildiği üzere (bk. yukarıda 16-22), Mahkeme, başvuranın Sözleşme'nin 5 § 1, 2, 3 ve 4. maddeleri uyarınca haklarına ilişkin bir ihlalin olması durumunda bile, Sözleşme'nin 5 § 5 maddesinde belirtilen etkin bir hukuk yolu sağlayan CMK'nın 141. maddesi kapsamında tazminat talebinde bulunma hakkının olduğunu gözlemlemektedir.

25. Dolayısıyla, Mahkeme, başvurunun bu kısmının, açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3 (a) fıkrası uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

C. Başvuranın Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi uyarınca şikâyetleri

26. Başvuran, hakkındaki yargılamaların uzunluğunun, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinde düzenlenen "makul süre" koşuluyla bağdaşmadığı konusunda şikâyette bulunmuştur.

27. Hükümet, 6384 sayılı Kanun uyarınca, yargılamaların uzunluğuna ve kararların icra edilmemesine ilişkin başvuruların ele alınması amacıyla yeni bir Tazminat Komisyonu'nun kurulduğunu belirtmiştir. Hükümet aynı zamanda iç hukuk yollarının tüketilmesi için başvuranın Tazminat Komisyonu'na başvurması gerektiğini belirtmiştir.

28. Mahkeme, Hükümet tarafından belirtildiği üzere, *Ümmühan Kaplan/Türkiye* (no. 24240/07, 20 Mart 2012) davasında pilot karar usulünün uygulanmasının ardından Türkiye'de yeni bir iç hukuk yolunun

uygulanmakta olduğunu dikkate alır. Ardından, Mahkeme yukarıda anılan *Turgut ve Diğerleri* ((k.k.), no. 4860/09, 26 Mart 2013) davasındaki kararında, başvuranların iç hukuk yollarını, yani yeni hukuk yolunu tüketmedikleri gerekçesiyle yeni bir başvuruyu kabul edilemez bulmuştur. Bu kararı verirken Mahkeme özellikle, bu yeni hukuk yolunun önceden (*a priori*) erişilebilir olduğu ve yargılamaların uzunluğuna ilişkin şikâyetler için makul bir tazminat yolu sunabildiğini değerlendirmiştir.

29. Mahkeme, *Ümmühan Kaplan* (yukarıda anılan, § 77) davasındaki kararında, yeni hukuk yolunun uygulanmasından önce Hükümete tebliğ edilmiş olan bu tür başvuruları, normal usul uyarınca inceleyebileceğini vurguladığını belirtmiştir.

30. Ancak, Hükümet'in başvuranın 6384 sayılı Kanunla getirilen yeni iç hukuk yoluna başvurmadığına ilişkin ilk itirazını göz önünde bulundurarak Mahkeme, *Turgut ve Diğerleri* davasında vardığı sonucu yinelemektedir.

31. Sonuç olarak, Mahkeme, Hükümet'in itirazını dikkate alarak, başvurunun, Sözleşme'nin 35 §§ 1 ve 4 maddesi uyarınca, iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması nedeniyle reddedilmesi gerektiği kanaatine varmıştır.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle;

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak tanzim edilmiş ve 6 Eylül 2018 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Paul Lemmens
Başkan